

BOEKBESPREKING

W. F. JEPSON. A Critical Review of the World Literature on the Lepidopterous Stalk Borers of Tropical Gramineous Crops. Uitg.: Commonwealth Institute of Entomology, London, 1954; 127 blz. Prijs: 15 sh.

In korte, puntige taal geeft de schr. hier een overzicht van het onderzoek over in Gramineëen borende rupsen in de tropen. Hij refereert 490 artikelen, waaronder een 30-tal van Nederlandse onderzoekers in Indonesië. De bespreking is duidelijk gericht op het economisch belang van deze groep; de schade, erdoor veroorzaakt, ligt in de orde van die der sprinkhanen. Enige malen hebben de rijstboorderplagen in Japan en op Java hongersnood veroorzaakt.

In hoofdzaak worden de boorders besproken van suikerriet, rijst, mais, kafferkoren (*Sorghum*) en paargierst (*Pennisetum*). Het zijn vooral *Pyralidae* en enkele *Noctuidae*.

Systematisch zijn de boorders vrij goed bekend, doch onze oecologische kennis is nog zeer beperkt. De oorzaak van de mortaliteit der boorders gedurende enige jaren te vervolgen, is de meeste onderzoekers niet gegeven. Nader inzicht in het verband tussen het optreden van „boorderjaren” en het klimaat, dat onmiskenbaar aanwezig is, zou op de duur kunnen resulteren in het voorspellen van de plagen.

Na een inleidend, historisch overzicht wordt aandacht geschonken aan de systematiek. Alweer sneuvelen enige vertrouwde namen: *Schoenobius bipunctifer*, thans *S. incertulas* Wlk.; *Pyrausta nubilalis* (tropische vorm) wordt *P. salientialis* Sn.; de Scelionide *Phanurus* is thans bij *Telenomus* ondergebracht.

Even een citaat: „The importance of systematics to the applied entomologist in the field is that of the map reference to the military commander” (blz. 11). Een zeer waar woord! Hoeveel landbouw-entomologen, die chemische middelen toepassen, maken vóór de eerste behandeling de inventaris op van wat er in het gewas leeft en groeit?

Het grote belang van het onderzoek der voedselplanten wordt onderstreept.

Diepgaand worden de levenswijze en de groei der stadia beschreven. Ten onrechte wordt de diapauze bij *Scirpophaga innotata* nog aan droogte (DAMMERMAN) toegeschreven. VAN DER GOOT wijt haar aan veranderde voeding. Even later noemt schr. dit ook, waarschijnlijk zich niet bewust, dat DAMMERMAN en VAN DER GOOT hetzelfde verschijnsel bedoelden!

Het parasitisme, beperkt tot de eieren en volwassen larven, heeft in vele gevallen een ingrijpende invloed. *Schoenobius*, de gele rijstboorder, zou op Java zeer veel ernstiger optreden, als de plagen niet steeds door de eiparasieten beëindigd werden. Ook de frappante waarneming van een suikerplanter op Java, dat de ♀♀ van *Schoenobius* de wespjes van de eiparasiet *Telenomus* vervoeren (VAN VUUREN, 1935), is vermeld.

Dat voor een toegepast entomoloog het zwaartepunt op de bestrijding komt te liggen, zal niemand hem kwalijk nemen. Cultuurmaatregelen worden eerst besproken: de directe bestrijding door wegvangen e.d., wordt nog steeds veel toegepast. Teelt van resistente rassen wordt ook behandeld, vooral bij suikerriet is er over gewerkt; bij mais zou onderzoek in deze richting nuttig kunnen zijn. Bij de bespreking van de biologische bestrijding mis ik de naam van DIAKONOFF bij de behandeling der „oecologische eilanden”. Enkele fraaie resultaten worden hier genoemd.

De chemische bestrijding is pas sinds de laatste oorlog van belang geworden. Als men de insecticiden vroeg toepast, nl. op de zeer jonge rupsjes, die nog niet ingeboord zijn, kan men voortreffelijke resultaten verkrijgen:

Veel onderzoek, dat, internationaal gezien, moeilijk toegankelijk is, waaronder de publicaties in het Nederlands van HAZELHOFF en VAN DER GOOT, komen hier onder de algemene aandacht. Vaak wordt ook het compilatiewerk van KALSHOVEN geciteerd. Alles bijeen is deze publicatie een fraai voorbeeld van refereerwerk, dat zich niet tot critiekloos compileren heeft beperkt, doch waarin de schr. zich boven de duizenden details heeft kunnen opwerken tot richtlijnen voor verder onderzoek.

P. A. VAN DER LAAN